

Henning Mankell

Midzomermoord

Uit het Zweeds vertaald door
Janny Middelbeek-Oortgiesen

DE GEUS

Vierentwintigste druk

Oorspronkelijke titel *Steget efter*, verschenen bij Ordfronts Förlag AB,
Stockholm

Oorspronkelijke tekst © Henning Mankell 1997

Eerste Nederlandstalige uitgave © Janny Middelbeek-Oortgiesen en
De Geus BV, Breda 2003

Deze editie © De Geus BV, Breda 2015

*Published by agreement with Ordfronts Förlag AB, Stockholm,
and Leonhardt & Høier Literary Agency aps, Copenhagen*

Omslagontwerp Mijke Wondergem

Omslagillustratie © Mike Dobel/Trevillion Images

ISBN 978 90 445 3684 3

NUR 332, 305

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden
door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van De Geus BV,
Postbus 1878, 4801 BW Breda, Nederland. Telefoon: 076 522 8151.
Internet: www.degeus.nl

Meer weten over onze boeken en auteurs? Meld u dan aan voor onze nieuwsbrief
via www.degeus.nl of volg ons via social media:

DeGeusBreda

De_Geus

Op woensdag 7 augustus 1996 kwam Kurt Wallander bijna om bij een auto-ongeluk iets ten oosten van Ystad.

Het gebeurde op een vroege ochtend, even na zessen. Hij was net door Nybrostrand de stad uitgereden, in de richting van Österlen. Opeens had hij een vrachtauto voor zijn Peugeot zien opdoemen. Toen het claxonneren van de vrachtauto tot hem was doorgedrongen, had hij een flinke ruk aan het stuur gegeven.

Daarna was hij naar de kant van de weg gereden. En toen had de angst toegeslagen. Zijn hart had gebonkt. Hij was misselijk geworden, had zich duizelig gevoeld en gemeend dat hij zou flauwvallen. Zijn handen hield hij stevig om het stuur geklemd.

Toen hij gekalmeerd was, drong langzaam tot hem door wat er was gebeurd.

Hij was achter het stuur in slaap gevallen. Was ingedut gedurende één korte seconde, lang genoeg om ervoor te zorgen dat zijn oude auto naar de tegenoverliggende weghelft schoot.

Nóg een seconde en hij was dood geweest, verpletterd door een zware vrachtauto.

Dat besef maakte hem even helemaal leeg. Het enige waaraan hij kon denken was aan het moment, een paar jaar geleden, waarop hij bij Tingsryd bijna op een eland was gebotst.

Maar toen was het mistig en donker geweest. Nu was hij achter het stuur in slaap gevallen.

Zijn vermoeidheid.

Hij begreep die niet. Die had hem zonder enige waarschuwing vooraf overvallen, vlak voordat hij begin juni op vakantie ging. Hij had bedacht dat hij dit jaar eens een keer vroeg vrij zou nemen. Zijn hele vakantie was echter verregend. Net toen hij weer aan het werk ging, had het mooie warme weer Skåne bereikt.

Die vermoeidheid was er de hele tijd. Hij kon af en toe ter plekke in slaap vallen. Zelfs na een lange nacht ongestoord slapen moest hij zichzelf 's ochtends dwingen om op te staan. Wanneer hij in de auto zat, was hij vaak genooddaakt naar de kant van de weg te rijden om een poosje te slapen.

Hij begreep die vermoeidheid niet. Zijn dochter Linda had hem er tijdens de vakantieweek die ze samen op Gotland hadden doorgebracht ook naar gevraagd, toen ze een autotochtje maakten. Het was op een van de laatste avonden en ze hadden hun intrek genomen in een pension in Burgsvik. De avond was heel mooi geweest. Ze hadden de dag wandelend doorgebracht op de zuidelijke punt van Gotland. Daarna waren ze in een pizzeria gaan eten en vervolgens teruggekeerd naar het pension.

Ze had geïnformeerd naar zijn vermoeidheid. Hij had haar gezicht aan de andere kant van de petroleumlamp gezien, beseft dat haar vraag goed voorbereid was, maar had hem van de hand gewezen. Er was niets mis met hem. Dat hij een deel van zijn vakantie-tijd gebruikte om zijn slaapachterstand in te halen, kon je niet echt vreemd vinden. Linda had niet verder gevraagd. Hij begreep echter wel dat ze hem niet geloofde.

Nu beseftte hij dat het zo niet langer kon. Zijn vermoeidheid was onnatuurlijk. Er was iets mis. Hij had geprobeerd andere symptomen te vinden die erop konden duiden dat hij ziek was. Maar afgezien van het feit dat hij 's nachts soms wakker werd doordat hij kramp in zijn kuiten had, had hij niets kunnen ontdekken.

Hij beseftte hoe dicht hij bij de dood was geweest. Nu kon hij het niet langer vooruitschuiven. Hij moest nog diezelfde dag een afspraak maken bij de dokter.

Hij startte de motor en reed verder. Draaide het raampje naar beneden. Hoewel het al augustus was, bleef de hoogzomerse warmte hangen.

Wallander was op weg naar het huis van zijn vader in Löderup. Hoe vaak hij deze weg had afgelegd wist hij niet, maar hij had er nog steeds moeite mee dat hij zijn vader straks niet in zijn atelier zou zien zitten, omgeven door die eeuwige geur van terpentijn, voor de schildersezel waarop hij zijn schilderijen maakte met het voortdurend terugkerende en onveranderlijke motief: een landschap met op de voorgrond een auerhaan. Of zonder auerhaan. En met de zon aan onzichtbare draden vlak boven de boomtoppen hangend.

Binnenkort was het twee jaar geleden. Twee jaar geleden dat Gertrud naar het politiebureau in Ystad had gebeld om te vertellen dat zijn vader dood op de vloer in zijn atelier lag. Hij kon zich nog

steeds herinneren, als in een scherp en langgerekt beeld, hoe hij het destijds toen hij naar Löderup reed had ontkend, hoewel hij wist dat het de waarheid was. Op het moment dat hij Gertrud op het erf had zien staan, kon hij het niet langer verdringen. Toen wist hij wat hem te wachten stond.

Die twee jaren waren omgevlogen. Zo vaak als hij kon, maar toch te weinig, bezocht hij Gertrud, die in het huis van zijn vader was blijven wonen. Er was meer dan een jaar overheen gegaan voordat ze serieus begonnen met het opruimen van het atelier. In totaal hadden ze tweëndertig voltooide en gesigioneerde schilderijen gevonden. Op een avond in december 1995 waren ze aan Gertruds keukentafel gaan zitten om een lijst te maken van de mensen die die schilderijen cadeau zouden krijgen. Wallander had er zelf twee gehouden. Een met en een zonder auerhaan. Linda had er een gekregen, en ook zijn ex-vrouw, Mona. Zijn zuster Kristina had er tot zijn verbazing, en misschien ook verdriet, geen willen hebben. Gertrud had er al een paar en had er geen nodig. Ze hadden dus achtentwintig schilderijen om weg te geven. Wallander had er na enige aarzeling een naar een rechercheur in Kristianstad gestuurd, met wie hij af en toe contact had. Maar toen drieëntwintig van de schilderijen waren verdeeld, wisten ze geen namen meer te bedenken. Ook Gertruds familieleden hadden er allemaal al eentje gekregen. Er waren nu dus nog steeds vijf schilderijen over.

Wallander vroeg zich af wat hij daarmee moest. Hij wist dat hij het nooit over zijn hart zou kunnen verkrijgen ze te verbranden.

Eigenlijk waren ze van Gertrud. Zij had echter gezegd dat Kristina en hij ze maar moesten nemen. Niet zij, die pas zo laat in het leven van zijn vader was gekomen.

Wallander reed langs de afslag naar Kåseberga. Hij was er bijna. Hij dacht aan wat hem wachtte. Op een avond in mei, toen hij een van zijn bezoeken aan Gertrud had gebracht, hadden ze een lange wandeling gemaakt over de tractorpaden die tussen de koolzaadvelden door slingerden. Ze had gezegd dat ze niet meer in het huis wilde blijven wonen. Ze begon het te eenzaam te vinden.

‘Ik wil er niet zo lang blijven wonen dat hij bij me komt spoken’, had ze gezegd.

Op de een of andere manier meende hij dat hij wel begreep wat ze

bedoelde. Waarschijnlijk zou hij zelf net zo hebben gereageerd.

Ze hadden tussen de akkers gelopen en zij had hem gevraagd haar bij de verkoop van het huis te helpen. Er was geen haast bij, het kon wachten tot na de zomervakantie. Maar voordat het echt herfst werd, wilde ze verhuizen. Ze had een zuster die pas weduwe was geworden en in de buurt van Rynge woonde. Daar wilde zij ook gaan wonen.

Nu was het zover. Wallander had die woensdag een vrije dag genomen. Om negen uur zou er een makelaar uit Ystad komen om met hem te bespreken wat een redelijke vraagprijs was. Vóór die tijd zouden Wallander en Gertrud samen de laatste dozen met bezittingen van zijn vader doornemen. De week daarvoor hadden ze al gepakt. Wallanders collega Martinson was met een aanhanger gekomen en ze hadden een paar vrachten naar de stortplaats bij Hedeskoga gebracht. Wallander had met een toenemend gevoel van weerzin bedacht dat wat er van een mensenleven overbleef op de dichtstbijzijnde stortplaats belandde.

Als nalatenschap van zijn vader was er nu, behalve herinneringen, een aantal foto's. Alsmede vijf schilderijen en een paar dozen met oude brieven en documenten. Verder niets. De balans was opge maakt en afgesloten.

Wallander sloeg af naar zijn vaders huis.

Hij zag Gertrud buiten op het erf. Ze was altijd vroeg op.

Ze dronken koffie in de keuken, waar de kastdeuren openstonden en lege planken onthulden. Al diezelfde middag zou Gertrud zus haar komen halen. Wallander zou een sleutel houden en de andere aan de makelaar geven.

Gertrud had hem op het erf begroet. Hij was verbaasd toen hij ontdekte dat ze dezelfde jurk aanhad als die ze had gedragen toen ze met zijn vader trouwde. Hij kreeg meteen een brok in zijn keel. Voor Gertrud was dit een serieus en plechtig moment. Ze zou haar thuis verlaten.

Voordat ze gingen koffiedrinken, namen ze de inhoud van de twee dozen vluchtig door. Tussen de oude brieven ontdekte Wallander tot zijn verwondering een paar kinderschoenen die hij zich uit zijn jeugd meende te herinneren. Had zijn vader die al die jaren bewaard?

Hij bracht de dozen naar buiten en zette ze in de auto. Toen hij het portier dichtgooide zag hij Gertrud op de stoep staan. Ze glimlachte.

‘Er zijn nog vijf schilderijen’, zei ze. ‘Ben je die vergeten?’

Wallander schudde zijn hoofd. Hij liep naar de schuur die zijn vaders atelier was geweest. De deur was open. Hoewel ze er hadden schoongemaakt, hing er nog steeds een geur van terpentijn. Op de oude kookplaat stond het pannetje waarin zijn vader een oneindig aantal koppen koffie had gezet.

Het is misschien de laatste keer dat ik hier ben, dacht hij. Maar in tegenstelling tot Gertrud heb ik me niet netjes aangekleed. Ik kom in mijn gewone kloffie. En als ik geen geluk had gehad, was ik misschien ook dood geweest. Net als mijn vader. Dan zou Linda naar de stortplaats moeten rijden met wat ik achterlaat. En daar zou ze dan twee schilderijen tussen aantreffen, waarvan eentje met een auerhaan op de voorgrond.

Wallander voelde zich niet op zijn gemak. In het halfduistere atelier was zijn vader nog steeds aanwezig.

De schilderijen stonden tegen de muur. Hij bracht ze naar zijn auto. Legde ze in de kofferbak en deed er een deken overheen. Gertrud stond nog steeds op de stoep.

‘Verder is er niets meer.’

Wallander schudde zijn hoofd.

‘Niets meer’, antwoordde hij. ‘Niets.’

Om negen uur draaide de auto van de makelaar het erf op. Toen de man die achter het stuur zat uitstapte, herkende Wallander hem tot zijn verbazing. Zijn naam was Robert Åkerblom. Een paar jaar geleden was zijn vrouw op beestachtige wijze vermoord en vervolgens in een oude put gestopt. Het was een van de moeilijkste en onaangenaamste moordzaken geweest waarbij Wallander ooit betrokken was geweest. Hij fronste nadenkend zijn voorhoofd. Hij had ervoor gekozen een van de grote makelaarskantoren te benaderen die door het hele land vestigingen hadden. Het kantoor van Åkerblom hoorde daar niet bij. Als het überhaupt nog bestond. Wallander meende dat hij gehoord had dat het korte tijd na de moord op Louise Åkerblom was opgeheven.

Hij liep naar buiten en ging op de stoep staan. Robert Åkerblom zag er nog precies zo uit als Wallander zich hem herinnerde. Toen ze elkaar voor het eerst ontmoetten, had hij op Wallanders kamer zitten huilen. Wallander wist nog dat hij toen had gedacht dat Åkerblom een man was wiens uiterlijk hij zich nooit zou herinneren. Diens ongerustheid en verdriet over zijn echtgenote waren echter oprecht geweest. Wallander herinnerde zich ook dat zij lid van een buitenkerkelijke gemeente waren geweest. Hij dacht van de methodisten.

Ze gaven elkaar een hand.

‘Zo komen we elkaar dus toch weer tegen’, zei Robert Åkerblom.

Wallander herkende nu ook zijn stem. Heel even wist hij niet wat hij met de situatie aan moest. Wat moest hij eigenlijk zeggen?

Åkerblom was hem echter voor.

‘Ik mis haar nu nog evenveel als toen’, zei hij langzaam. ‘Maar voor de meisjes is het natuurlijk nog erger.’

Wallander herinnerde zich de twee dochters. Die waren destijds nog zo klein. Ze hadden de situatie aangevoeld zonder het te begrijpen.

‘Het zal wel moeilijk zijn’, antwoordde hij.

Even was hij bang dat de gebeurtenis van destijds zich zou herhalen. Dat Robert Åkerblom in huilen uit zou barsten. Maar dat gebeurde niet.

‘Ik heb geprobeerd het kantoor voort te zetten,’ zei Åkerblom, ‘maar ik kon het niet opbrengen. Toen ik een aanbod kreeg om bij een van de concurrenten te komen werken heb ik toegehaapt. Daar heb ik nooit spijt van gehad. Vooral omdat ik nou niet meer die lange avonden met de boekhouding zit. Ik heb meer tijd voor de kinderen gekregen.’

Gertrud kwam naar buiten. Samen gingen ze het hele perceel af. Åkerblom maakte aantekeningen en nam een paar foto's. Daarna dronken ze koffie in de keuken. De prijs die Åkerblom aangaf, kwam Wallander aanvankelijk laag voor, maar toen realiseerde hij zich dat het toch drie keer zoveel was als zijn vader er ooit voor had betaald.

Even na halfelf reed Robert Åkerblom weg. Wallander bedacht dat hij misschien bij Gertrud moest blijven totdat haar zuster haar

kwam halen, maar zij raadde zijn gedachten en zei dat ze er niets op tegen had om alleen te blijven.

‘Het is een mooie dag’, zei ze. ‘Met de zomer is het toch nog goed gekomen. Toen die al bijna voorbij was. Ik ga in de tuin zitten.’

‘Als je dat wilt blijf ik. Ik ben vandaag vrij.’

Gertrud schudde haar hoofd.

‘Kom me maar opzoeken in Rynge’, zei ze. ‘Maar wacht wel even een paar weken. Ik moet eerst een beetje op orde komen.’

Wallander stapte in zijn auto en reed terug naar Ystad. Hij zou direct naar huis gaan en een afspraak bij de dokter maken. Daarna zou hij zichzelf inroosteren om de was te doen en zijn flat schoonmaken.

Omdat hij geen haast had, koos hij voor een omweg. Hij vond autorijden prettig. Kijken naar het landschap en zijn gedachten de vrije loop laten.

Hij was juist Valleberga gepasseerd toen de telefoon ging. Het was Martinson. Wallander remde af en ging aan de kant van de weg staan.

‘Ik heb je gezocht’, zei Martinson. ‘Er heeft natuurlijk weer niemand verteld dat je vandaag vrij was. Weet je trouwens dat je antwoordapparaat kapot is?’

Wallander wist dat dit soms bleef hangen. Hij vermoedde echter ook meteen dat er iets was gebeurd. Het maakte niet uit hoelang hij al bij de politie was, het gevoel was altijd hetzelfde. Zijn maag trok samen. Hij hield zijn adem in.

‘Ik sta op Hansons kamer te bellen’, vervolgde Martinson. ‘Bij mij op de kamer zit op dit moment de moeder van Astrid Hillström.’

‘Wie?’

‘Astrid Hillström. Een van die verdwenen jongelui. Haar moeder.’

Wallander wist nu wie hij bedoelde.

‘Wat wil ze?’

‘Ze is helemaal uit haar doen. Er is een ansichtkaart van haar dochter gekomen. Uit Wenen.’

Wallander fronste zijn voorhoofd.

‘Dat is dan toch goed nieuws? Dat haar dochter wat van zich laat horen?’

‘Ze zegt dat haar dochter die kaart niet heeft geschreven. Ze denkt dat de kaart nep is. En ze is ontdaan over het feit dat we niks doen.’

‘Wat moeten we dan doen, wanneer er geen sprake van een misdrijf lijkt te zijn? Wanneer we massa’s bewijzen hebben dat ze vrijwillig moeten zijn vertrokken?’

Het duurde even voordat Martinson weer wat zei.

‘Ik weet niet wat het is,’ zei hij, ‘maar ik heb het gevoel dat er misschien toch wel wat zit in wat zij zegt. Wat weet ik niet. Maar iets. Misschien.’

Wallander was meteen alert. In de loop der jaren had hij geleerd Martinsons voorgevoelens serieus te nemen. Vaak bleek later dat hij gelijk had gehad.

‘Wil je dat ik kom?’

‘Nee. Maar ik vind wel dat jij, Svedberg en ik dit morgen moeten doorspreken.’

‘Noem maar een tijd.’

‘Acht uur? Ik zeg het wel tegen Svedberg.’

Ze beëindigden hun gesprek. Wallander bleef in zijn auto zitten. Op een akker in de verte reed een tractor. Hij volgde die met zijn blik.

Hij dacht aan wat Martinson had gezegd. Hij had Astrid Hillströms moeder zelf ook verschillende keren ontmoet.

In gedachten nam hij nog eens door wat er gebeurd was.

Een paar dagen na Midzomer waren een paar jongeren als vermist opgegeven. Dat was precies gebeurd op het moment dat hij van zijn verregende vakantie terugkwam. Samen met een paar collega’s had hij zich over de zaak gebogen. Al vanaf het begin had hij het gevoel gehad dat er geen sprake van een misdrijf was. Na drie dagen was er trouwens een ansichtkaart uit Hamburg gekomen, met een afbeelding van het spoorwegstation. Wallander herinnerde zich nog letterlijk wat er op de kaart had gestaan: ‘Wij trekken Europa in. Misschien blijven we tot midden augustus weg.’

Vandaag was het woensdag 7 augustus. Ze zouden dus binnenkort wel thuiskomen. En nu was er weer een kaart gekomen, van Astrid Hillström. Uit Wenen.

Op de eerste kaart hadden ze alledrie hun naam gezet. Hun